

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/111/2006

PRZEWIDYWANIA ZMIAN SYTUACJI NA ŚWIECIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

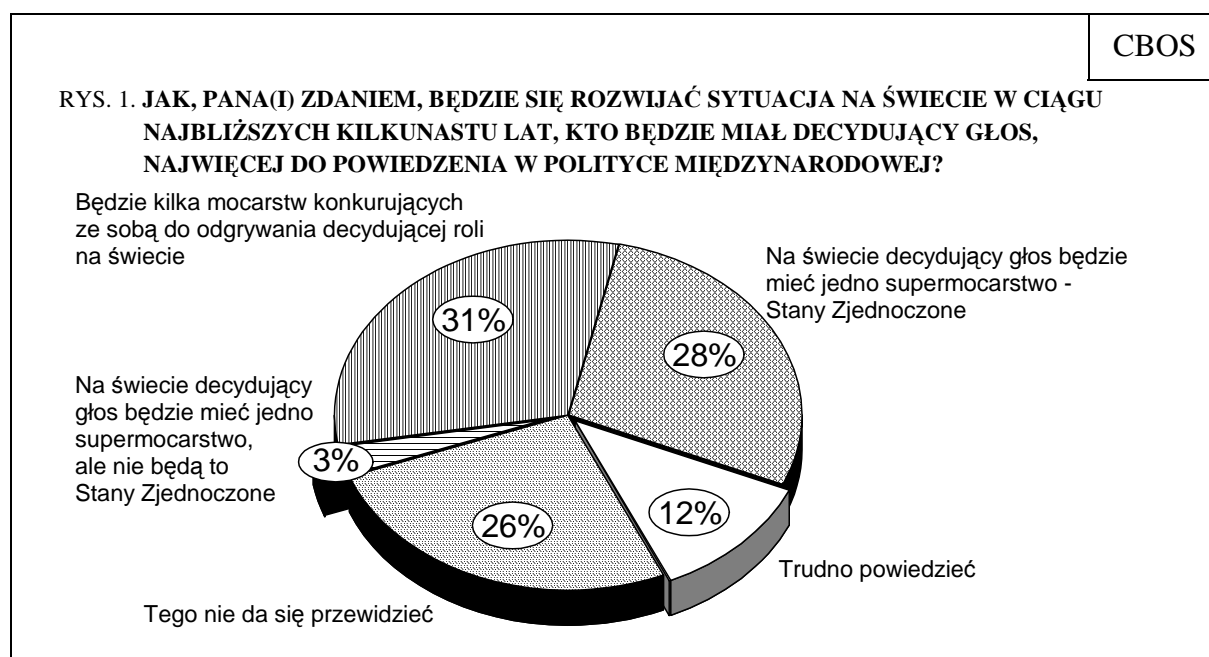
WARSZAWA, LIPIEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Od czasu zakończenia zimnej wojny i rozpadu Związku Radzieckiego na arenie międzynarodowej pozostało jedno supermocarstwo – Stany Zjednoczone Ameryki. Jak sytuacja będzie się rozwijać w następnych latach? Kto w dającej się przewidzieć przyszłości – za kilkanaście lat – będzie miał decydujący głos na świecie? Czy Stany Zjednoczone pozostaną jedynym supermocarstwem, czy też pojawią się inni konkurenci do roli „światowego przywódcy”? Czy można się spodziewać odtworzenia na powrót układu dwubiegunowego, a może powstanie układ wielobiegunowy? Co myślą o tym Polacy? W jednym z ostatnich sondaży¹ wypowiedzieli się w tej sprawie nasi respondenci.

Niemal co trzeci badany sądzi, iż w ciągu najbliższych kilkunastu lat wyłoni się grupa złożona z dwóch lub większej liczby państw, które będą ze sobą konkurować o prymat na świecie. Niewiele mniej osób uważa, że układ sił na arenie międzynarodowej będzie podobny

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (192) przeprowadzono w dniach od 12 do 15 maja 2006 roku na liczącej 991 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

do obecnego – Stany Zjednoczone zdołają utrzymać światowe przywództwo. Bardzo niewielu jest natomiast takich, których zdaniem Stany Zjednoczone utracą swój prymat na rzecz innego supermocarstwa.

W sumie wyraźna większość badanych uważa, iż rozwój sytuacji na świecie w kilkunastoletniej perspektywie jest przewidywalny. Tylko co czwarty respondent wśród ogółu badanych, a co piąty wśród interesujących się polityką odpowiada, iż tego, kto za kilkanaście lat będzie miał najwięcej do powiedzenia w polityce międzynarodowej, nie da się w ogólnych zarysach przewidzieć.

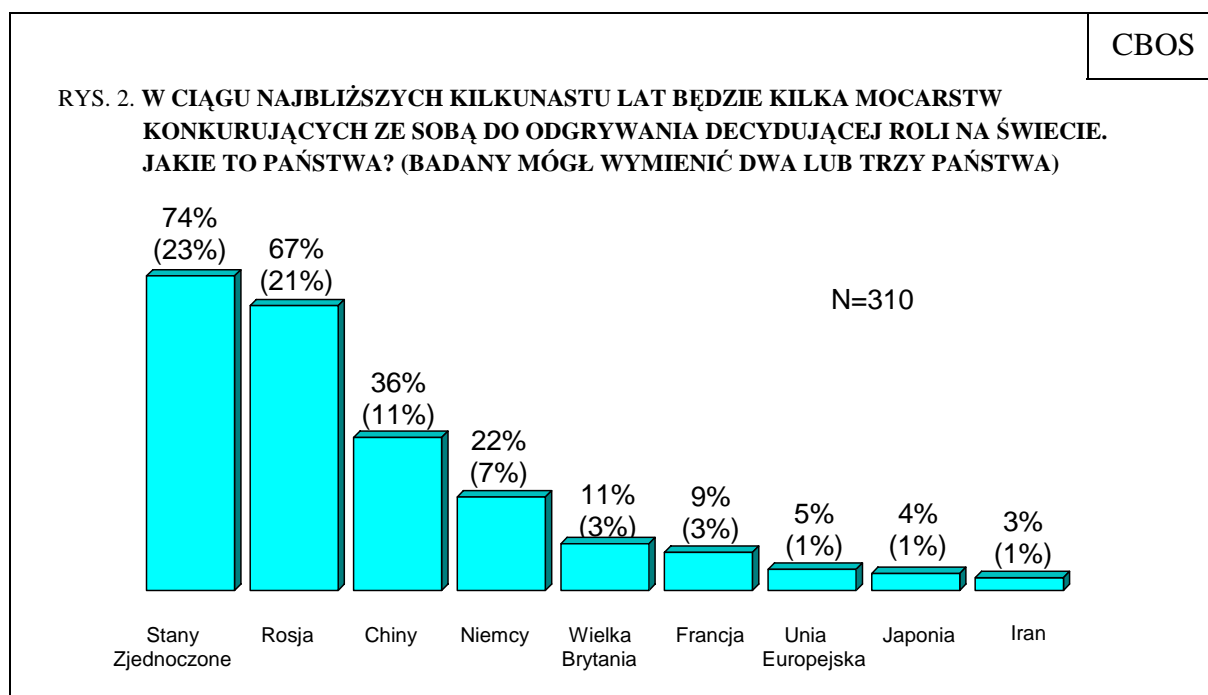
Na przekonanie, że za kilkanaście lat tak samo jak obecnie na świecie będzie jedno supermocarstwo – Stany Zjednoczone, nie wpływa ani wiek badanych, ani ich wykształcenie. Różnicują je natomiast poglądy polityczne mierzone na skali „lewica – prawica”. Wyraźnie częściej wyrażają je respondenci o poglądach prawicowych (34%) niż lewicowych (22%). Z kolei opinia, że w takiej perspektywie czasowej do odgrywania decydującej roli na świecie pretendować będą dwa mocarstwa lub więcej zależna jest w pewnym stopniu od poziomu wykształcenia badanej osoby. Jest ona tym częstsza, im ten poziom jest wyższy (patrz tabela aneksowa).

Opinia, że Stany Zjednoczone utrzymają swój prymat w świecie w ciągu najbliższych kilkunastu lat, nie zależy od deklarowanego stopnia zainteresowania polityką. Natomiast przekonanie, że w tym horyzoncie czasowym do odgrywania decydującej roli w polityce międzynarodowej pretendować będą co najmniej dwa mocarstwa, jest tym częstsze, im bardziej odpowiadający na takie pytanie interesują się polityką.

Tabela 1

Jak będzie się rozwijać sytuacja na świecie w ciągu najbliższych kilkunastu lat? Kto będzie miał decydujący głos w polityce międzynarodowej?	Odpowiedzi respondentów deklarujących zainteresowanie polityką			
	bardzo duże lub duże	średnie	niewielkie	żadne
	w procentach			
Jedno supermocarstwo – Stany Zjednoczone	25	29	26	29
Kilka mocarstw	51	37	23	10
Jedno supermocarstwo, ale nie Stany Zjednoczone	4	2	2	4
Tego nie da się przewidzieć	18	24	33	32
Trudno powiedzieć	2	7	16	25

Nasuwa się więc pytanie, jakie państwa – zdaniem ankietowanych – będą ubiegać się o odgrywanie decydującej roli na świecie. Respondenci, których zdaniem w polityce światowej istnieć będzie układ wielobiegunowy, wypowiedzieli się na ten temat spontanicznie, odpowiadając na pytanie otwarte. Okazało się, że trzy czwarte z nich (co odpowiada blisko jednej czwartej ogółu pytanych) widzi wśród takich państw Stany Zjednoczone. Innymi słowy przewidują, że państwo to nadal będzie odgrywać rolę supermocarstwa, ale będzie się dzielić rolą światowego lidera z innymi – jednym lub dwoma, rzadziej trzema – supermocarstwami. Stosunkowo niewiele mniej osób – dwie trzecie stawiających na wielobiegunowość, co odpowiada nieco ponad jednej piątej ogółu badanych – przewiduje powrót Rosji do rangi supermocarstwa, ale nie zawsze w układzie z czasów zimnej wojny (o czym dalej).

Odpowiedzi respondentów przewidujących istnienie układu wielobiegunowego. W nawiasach odsetki od ogółu badanych

W roli przyszłych uczestników „koncertu mocarstw” widziano dość często także Chiny i Niemcy, rzadziej już Wielką Brytanię i Francję. Sporadycznie wymieniana była także Unia Europejska, Japonia, a także Iran.

Trzeba zauważyć, że Chiny jako przyszłe supermocarstwo aspirujące do odgrywania decydującej roli w świecie wymieniane były tym częściej, im bardziej badani interesują się polityką.

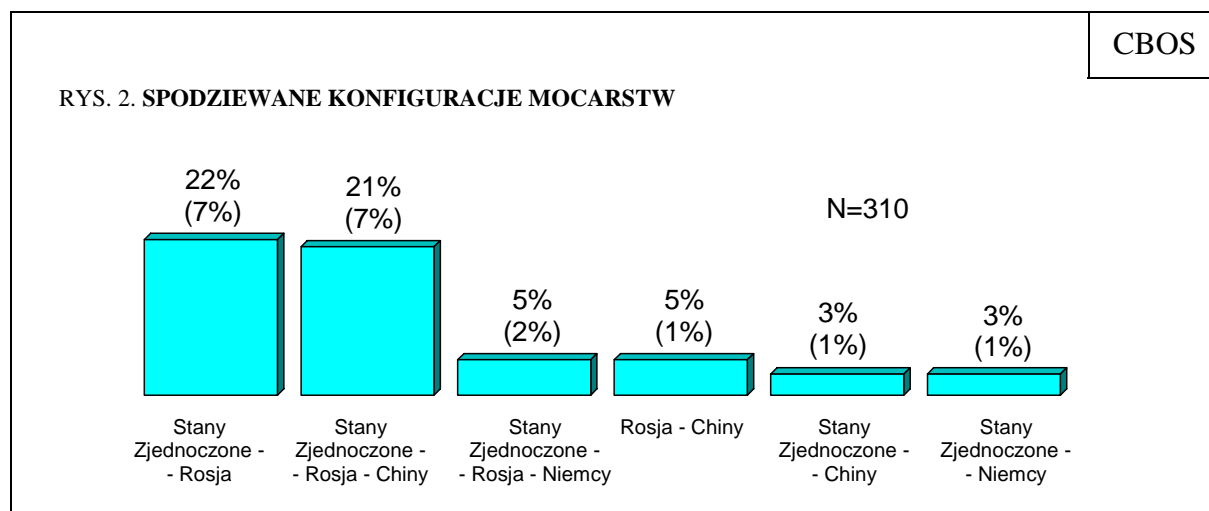
Tabela 2

Wymieniane państwa*	Odpowiedzi respondentów deklarujących zainteresowanie polityką*		
	bardzo duże lub duże	średnie	niewielkie lub żadne
	w procentach		
Stany Zjednoczone Ameryki	75	78	60
Rosja	71	71	51
Chiny	57	34	15
Niemcy	18	22	22
Wielka Brytania	8	11	13
Francja	11	9	3

* Odpowiedzi respondentów przewidujących istnienie układu wielobiegunowego (N=310)

Powyżej pokazana została częstotliwość, z jaką badani wskazywali poszczególne państwa jako jedno z dwu lub trzech supermocarstw. Jakże natomiast konfiguracje supermocarstw wymieniane były najczęściej?

Badani przewidujący powstanie na świecie wielopolowego układu sił najczęściej spodziewają się, że będzie to bądź taki sam jak w czasach zimnej wojny bipolarny układ Stany Zjednoczone – Rosja (22%, co odpowiada 7% ogółu), bądź też te dwa państwa łącznie z Chinami (21%, 7% ogółu).

Odpowiedzi respondentów przewidujących istnienie układu wielobiegunowego. W nawiasach odsetki od ogółu badanych

Jak już wspomniano, niewielka grupa badanych przewiduje, że na świecie będzie jedno supermocarstwo, ale nie będą to Stany Zjednoczone, lecz Chiny lub Rosja, byli też tacy (poniżej 1%), którzy wymieniali w tym kontekście Unię Europejską.

Mówiąc o sytuacji na arenie międzynarodowej w perspektywie kilkunastu lat badani podzielili się na trzy, mniej więcej równoliczne, grupy. Stosunkowo najliczniejszą stanowią ci, którzy sądzą, iż układ sił na arenie międzynarodowej będzie dwu- lub wielobiegunowy, czyli wyłoni się grupa złożona z państw konkurujących ze sobą o prymat na świecie. Nieco mniejsza grupa jest zdania, że układ sił będzie taki, jak obecnie – jedynym supermocarstwem będą Stany Zjednoczone. Wreszcie trzecia grupa to tacy, którzy uważają, iż nie sposób przewidzieć tego, jak będzie wyglądał świat za kilkanaście lat.

Zwolennicy wizji świata dwu- lub wielobiegunowego w większości przewidują odzyskanie przez Rosję pozycji z okresu zimnej wojny i spodziewają się odtworzenia ówczesnego układu, to znaczy z Rosją i Stanami Zjednoczonymi jako dwoma supermocarstwami, lub też przewidują awans Chin do roli mocarstwa współdecydującego na arenie międzynarodowej.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak, Pana(i) zdaniem, będzie się rozwijać sytuacja na świecie w ciągu najbliższych kilkunastu lat, kto będzie miał decydujący głos, najczęściej do powiedzenia w polityce międzynarodowej? 1 - Na świecie decydujący głos będzie mieć jedno supermocarstwo - Stany Zjednoczone; 2 - Będzie kilka mocarstw konkurujących ze sobą do odgrywania decydującej roli na świecie; 3 - Na świecie decydujący głos będzie mieć jedno supermocarstwo, ale nie będą to Stany Zjednoczone; 4 - Tego nie da się przewidzieć

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	31	3	26	12	990
Płeć						
Mężczyźni	29	37	4	22	7	471
Kobiety	27	26	1	31	15	519
Wiek						
18-24 lat	34	28	2	29	6	146
25-34	28	30	4	31	7	181
35-44	25	35	3	24	13	166
45-54	29	37	3	21	10	179
55-64	22	39	2	23	14	140
65 lat i więcej	30	20	2	29	19	177
Miejsce zamieszkania						
Wieś	22	29	3	29	17	366
Miasto do 20 tys.	40	27	2	24	8	135
20-100 tys.	28	35	3	24	10	201
101-500 tys.	33	35	2	21	9	171
501 tys.i więcej mieszk.	25	33	3	33	6	117
Wykształcenie						
Podstawowe	25	21	2	31	20	286
Zasadnicze zawodowe	29	30	5	25	10	254
Średnie	29	38	2	22	9	343
Wyższe	28	40	1	29	2	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	29	44	0	25	3	65
Prac. umysł. niż. szczebla	21	34	4	32	10	94
Pracownicy fiz.- umysł.	27	41	3	24	5	91
Robotnicy wykwalifikowani	34	32	4	21	9	104
Robotnicy niewykwalifik.	43	23	2	25	6	37
Rolnicy	20	29	5	27	19	53
Pracujący na własny rach.	26	47	4	21	2	44
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	27	38	3	27	5	136
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	27	36	5	29	3	80
sekt. pryw. poza rolnict.	29	36	3	24	8	193
prywatnym gosp. rolnym	24	30	4	25	17	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	30	29	2	24	13	114
301-500	30	27	7	27	9	147
501-900	32	31	2	26	10	213
901-1200	26	43	1	22	7	112
Powyżej 1200 zł	29	42	1	23	6	76
Ocena własnych war. mater.						
Złe	26	32	2	24	16	276
Średnie	30	29	3	27	11	463
Dobre	27	36	2	27	8	251
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	31	27	1	25	16	72
Raz w tygodniu	25	32	3	29	11	477
1-2 razy w miesiącu	27	36	3	19	15	160
Kilka razy w roku	29	31	3	31	7	196
W ogóle nie uczestniczy	40	24	1	20	15	84
Poglądy polityczne						
Lewica	22	41	0	30	7	140
Centrum	29	36	3	22	9	266
Prawica	34	37	3	21	5	334
Trudno powiedzieć	22	13	4	36	25	249